

МЕДАРДО ФРАЙЛЕ ОБЛОГЪТ НА ЕСПАРЕЛО

Превод от испански: Нели Стоичкова, 1981

chitanka.info

ОБЛОГЪТ НА ЕСПАРЕЛО^[0]

Чух го един зимен следобед, изтегнат върху пясъка до една стара лодка, усещайки по краката си последните тръпки на огромния воден чаршаф, който гневно се пенеше под студеното, пепеливо и мрачно небе.

Назарет с неговата широка броеница от бели къщурки бе зад гърба ни, а до мен — един стар рибар, досущ като картонена мумия, която сякаш танцуваше в своята дреха от жълт бархет, издута от вятъра. Беше килнал копринената си шапка върху ухото, пушеше лулата си важен като мавър и клекнал рисуваше с ръката си, подобна на снопче от филизи, сложни арабески по пясъка.

Някъде около Теруелските планини беше валяло силно; реката изхвърляше в морето своята студена, мътна от глината вода и целият залив се боядисваше с крещящо жълта боя, която далеч навътре все повече и повече бледнееше, за да стане розова. Тясната зелена ивица, която прорязваше границите на хоризонта, издаваше, че в същност това е морето, а не наводнение от билкова отвара.

И докато гледахме червеникавата ивица, в чиито граници се очертаваше като лека мъглица нос Сан Антонио, мъжете от Назарет със запретнати ръкави хвърляха мрежите или се къпеха в мръсните води.

Старият предвкушаше риболовния успех. Хубав ден беше. Еспарело щяха да падат като мухи, при все че това са най-хитрите и заядливи животинчета, които се разкарват из залива.

Не съм ли го знаел? Тогава да слушам, защото, за да разбере как той се оправя с тези животинчета, ще ми разкаже историята, която без съмнение се е случила, защото иначе как е щял баща му да му я разкаже на него.

И добрият старец, все така клекнал, без да изпуска лулата, започна да ми разказва „случката“ със сериозността на морски вълк на цветист валенсиански език, при което думите излизаха от устата му със свистене през оголените венци.

Него ден реката също бе придошла и близко до брега се плъзгаше мрежата, влачейки предателски по мътните води към сухия пясък непредпазливите риби, привлечени от хладината на сладката и мръсна вода.

Еспарело, героят на разказа, кормест, мъничък, жив, същинско дяволче, гмуркащо се из различните залутани местенца и ъгли на залива — за голямо неудоволствие на своето семейство, — току-що видя как всичките му близки попаднаха в мрежата. Спаси се само той, благодарение на своята подвижност, и понеже си беше загубен, пък и чувствата на семейна привързаност не бяха много силни за този вид риба, единственото, което му хрумна, беше да избяга навътре в морето, размахвайки грациозно опашчица, като че ли искаше да каже:

— Аз да се спася, пък нека семейството да загине, по-добра е мътната вода, отколкото зехтинът в тигана.

Но близо до входа на пристанището чу силно хъркане, което разтърсваше водата, като че ли морското дъно се раздираше.

Еспарело се хвърли право надолу и в един открит дълбок трап, изровен от вододълбачката, видя на дъното, в калта, обърнат като някой монах, едър реиг^[1], тежък най-малко четири ароба^[2], един страшен, нахален звяр-убиец, който безнаказано вилнееше в целия залив и едва помръдвайки хрилете си, разтърсваше целия люспест рояк наоколо.

Гледай ти начин за спане! Уморен от зелените и спокойни води, изпълнени с топлина и светлина, на него му харесваше хладината и полумракът на рядката кал, която влечеше реката, и хъркаше, като че ли се намираше в легло с балдахин.

На еспарело му се прииска да си поиграе известно време с ужасната личност, но лошите му намерения не отиваха по-далеч от желанието му да се позабавлява на чужд гръб и се ограничи да обикаля около задъханите ноздри на великана, като го гъделичкаше с тънките иглички на своята опашка.

Реиг съвсем не се смущаваше от такива милувки. От гъдела той спря да хърка и се поизпъгна, премествайки мощната си опашка, но след това отново се облегна на другата страна и продължи да хърка със спокойствието на човек, уверен в своята сила и който не се страхува от опасностите.

— Животно! — крещеше му рибката до хрилете. — Животно, събуди се!

— А! — възкликваше между хърканията реиг с дрезгав пиянски глас.

— Ставай, ти казвам. Наоколо е лудница от хиляди дяволи, хората от Назарет нарушиха примирieto и с хиляди отвеждат нашите като пленници.

— Ваша работа! Това се отнася за тълпата, а не за личности от моя сой.

— Работата е, че и на теб ще ти видят сметката. Горестобикаля лодката на Тото и проучва и ако са чули хъркането ти, ей сега ще усетиш мрежата с топките, а утре на рибния пазар ще станеш на петдесет парчета.

— Петдесет дявола! — изхърка с гняв реиг.

И като размята гневно опашка, напусна калното легло, готвейки се да бяга, докато по тялото на лукавото еспарело трептяха всички люспи от конвулсиите на тъничък и нахален смях.

Реиг се разсърди, като видя, че бяха взели на шега неговата предвидливост, и като се доближи до мъничето, се опита да го разпознае в полумрака.

— А, ти ли си, безделнико?! Зле ще свършиш! И ако не е за това, че ще ме нарекат неблагодарник, което не отговаря на годините и авторитета на моята личност, още сега бих те глътнал. Мислиш ли, сополанко, че ме плашат всичките ти бръщолевения, че ще дойдат да ме търсят на дъното? Твърде умен съм, за да се оставя да ме хванат. Питай го тоя Тото, за когото приказваш, колко пъти съм му късал мрежата с един замах. А ако повторя много пъти това, ще го разоря. Но имам съвест, преди да навредя на един баща, който изхранва семейството си, предпочитам да избягам. И ми е добре по този начин. Защото, докато моите отиват да мрат на плажа, лишени от въздух, аз винаги успявам да избягам и тук ще ми опадат люспите от старост.

— И при мен е така — каза безочливо рибката, — моите се оставиха да бъдат отвлечени, но на мен не ми липсва бързина и ето ме тук. Голяма работа е да си малък.

— Гледай си работата, дребно животинче. По-важно е да си голям като мен, да си по-силен от кон и да си кадърен с един удар да изпратиш по дяволите всички мрежи на тия нехранимайковци.

И за да покаже своята сила, реиг за по-малко от секунда удари два или три пъти с опашка с явното намерение да улучи неподготвен еспарело, и то така силно, че ако го докоснеше, щеше да го ликвидира.

Но безделникът се хвърли настрана и навреме, объркан от тези груби милувки.

— Вярно е, че си силен, съгласен съм. Ако не бях отскочил, щеше да ме смажеш, а това не говори добре за почтени личности, които трябва да бъдат благородни. Но за разлика от теб, аз съм по-лек и бягам по-бързо. Гледай как опашката ти не ме настига.

— Ти бягаш по-бързо?... Ха-ха-ха!

Толкова смешно бе твърдението на нахалната рибка, че реиг се разтърсваше в конвулсии от смях, който, гръмлив като хъркането му, караше водата да ври.

— Млъквай, обеснико, че Тото може да плува отгоре!

Предупреждението възвърна на реиг чувството за сериозност, но го ядосваше, че нищожното животинче при всеки повод изкарваше името на рибаря, и поиска да си отмъсти.

— Така, значи, ти бягаш повече от мен — каза той с вид на дебелоглав самохвалко. Това сега ще видим. Да се обзаложим тогава. Хайде да видим кой по-бързо ще стигне до нос Сан Антонио. Да се обзаложим... добре, готово! Ако аз стигна пръв, ще се оставиш да те изям за наказание на твоята хвалипръцковщина, а ако аз изостана, ще те закрилям винаги и ще бъда твой роб. Съгласен ли си, малкия?

Бедният еспарело! Перките му затрепериха, като разбра в каква бея се бе наврял с такъв брутален тип, но пред опасността да бъде изяден веднага или след няколко часа, избра последното.

— Съгласен съм, дебелако — отговори той с пресилена усмивка, — когато искаш, ще започнем!

— Да отидем в зелените води, че тези тук са мътни.

И размахвайки бавно и безразлично опашки, като двама добри приятели, излезли на разходка да подишат въздух, реиг и еспарело

отидоха на мястото, където водата се избистряше със сладкия цвят на течен изумруд.

Гигантът размаха радостно опашка, изхърка, карайки водата силно да бълбука, и се приготви да бяга.

— Виж какво, малкия, знам, че ще изостанеш, но не се готви да бягаш, защото ще те търся из целия залив. Макар и да съм едър, не съм толкова глупав, за какъвто ме смяташ.

— По-малко приказки и на работа!

— Готов съм, малкия!

— Когато искаш!

— Добре, тръгваме!

И какво надбягване, господа! Онзи реиг беше просто буря! При първия удар с опашката излетя като гръм, целият в пяна, с грохота на всички дяволи. И така сляпо хвърчеше, че едва не си разби муцуната в кила на една английска фрегата, пълна с гуано, която бе потънала преди двадесет години, зарита в пясъка като мърша и проядена от хиляди дребни рибки, намерили приют в търбуха ѝ.

Премина по-нататък, без да усети удара, задъхан, вбесен, размахвайки едновременно опашка, перки и хриле по един изумителен начин, с шум и трясък, който разтърсваше целия залив.

А еспарело? Бедният! Поиска да следва своя снажен враг, но водопадът от пяна го заслепяваше, бесните вълни, предизвикани от всеки замах на опашката на реиг, го караха да губи пътя и след няколко минути съвсем отпадна от това лудо надпреварване.

Но кореместото животинче беше като чувал, пълен с лукавство. Като се понапъна, то стигна до главата на реиг, разгледа големите му хриле, които се отваряха и затваряха с автоматични движения, после направи едно грациозно завъртане и се промъкна в едните от тях.

Хич не му беше лошо там. Да пътува гратис, с двойна скорост и полегнал в онова гнездо, подплатено с яркочервена материя, наистина беше щастие.

— Хе, хе, хе, хе — смееше се лукаво рибката, показвайки си главата от прозореца на своето скривалище.

А реигът правеше скок след скок, мърморейки:

— Това коварно животинче ме настига. Чувам подигравателния му присмех. Да бягаме, да бягаме!

И всеки силен смях беше като пришпорване за рибището. Какъв луд бяг! Могъщата опашка биеше по дълбоките места, пълни с водорасли, и в зеленикавото пространство плуваха във водовъртеж кафяви треволяци, а ларвите, тези нескончаеми слюзести течности, които водеха мистериозен живот в недрата на подводните бунища, напуснаха убежищата си, бягайки от ужасния бич.

А след водораслите идеше ред на подводните възвишения, онези скалисти местности, в чиито пещери си играеха новородените рибки, тънки и прозрачни като сенки.

Какъв ужас беше реигът за тези тихи места!

Знаеха го от бруталните му глупости, от капризите му на побойник, с които плашеше целия залив, и подводните растения, които прикриваха скалите, изправяха остри и зелени коси нагоре, сякаш искаха да викат от болка:

— Пазете се, че минава онзи лудият!

И мидите, тези кротки животинчета, които бягат от шума, виждайки да се приближава водопадът от пяна и бесните удари на опашка, се оттегляха боязливо, затваряйки херметично двете вратички на своя тъмен дом; морските таралежи се струпаха на едно място, оформяйки квадрат и откривайки на всички страни своите бодли като остри щикове; калмарите изпитваха такъв страх, че се обгръщаха със своята диария от мастило; морските котки надничаха иззад скалите, показвайки своите плоски глави и шарени коремчета; силно разтревожени, и молюските се захващаха за скалите с такава сила като никой друг път; скаридите скриваха седефената си прозрачност под блестящия похлупак на черупки от охлюви; кефалите бягаха на ята, разпръсквайки се като блестящи искри на раздухано огнище; и в този зеленикав и неспокоен свят стремглавото преминаване на разярено животно разпалваше между водопади от пяна пламък от кармин и сребро, и люспи, които пръсваха в бягство фантастични отражения, и опашки, размахващи се в паническа тревога.

Само едно докосване на реига бе достатъчно, за да откъсне две крачета на една скарида и бедната, опряна на един кефал, който се готвеше да ѝ стане защитник, потегли към Колумбретас, за да търси справедливост и отмъщение от някоя акула, измежду онези, които обикалят тези острови.

Два весели делфина, които приключваха закуската си е един вмирисан тон, повдигаха своите свински муцуни и се подиграваха със своя приятел, като крещяха:

— Дръжте го, дръжте го, че е луд!

И казваха истината. Ако не беше луд, малко му оставаше да полудее: проклетият смях на еспарело се чуваше непрекъснато в ухото му и бедното животно бягаше и бягаше, подгонено от срама да бъде победено.

За щастие, на зеления и мътен хоризонт започнаха да се открояват черните маси на подводните разклонения на носа с неговите дълбоки пещери, където дамите от залива в „интересно състояние“ отиваха да снесат върху мекия килим от трева своите безброй яйца.

Реигът, запъхтян, изгубил душа, стигна до скалите и каза с тежко хъркане:

— Стигнах вече!

Но досадното гласче отговори с тембър на фалцет:

— Аз първи!

Мошеникът беше скочил от вътрешността на хрилете и се надуваше пред муцуната на уморения реиг, като че ли беше дошъл много преди него.

Простоватото животно не знаеше какво да прави. Усети желание да ритне това нахално животинче и да го направи на пестил, но прегъвайки се, изтри очите с опашката няколко пъти и се почеса, размишлявайки:

— Добре — изръмжа накрая, — тука сигурно има измама, но думата си е дума. Казвай, сополанко, какво искаш, ще ти бъда роб!

И старият рибар, завършвайки разказа си, намигна дяволито.

Тая история беше от времето, когато рибите говореха, но имаше и поука.

Не съм се досещал ли? Много просто: в този свят умният, хитрият, този, който е ачигъоз, може повече от силния, който доверява всичко на сърцето и на агресивността; по-добре е да бъдеш малък и хитър еспарело, отколкото голям и прост реиг, който, нападайки отпред и помитайки всичко, успява само да носи на гърба си хитреца, скрит в хрилете, за да стигне навреме.

И старият ме гледаше така хитро и съжалително, че се изчервих, мърморейки на себе си:

— Тоя чичка май ме познава...

[0] Еспарело — вид дребна риба (валенс. диалект.). — Б.пр. ↑

[1] Реиг — едра риба от рода на моруната (валенс.) — Б.пр. ↑

[2] Ароба — мярка за тегло, равна на 11,502 кг в Кастилия. —

Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.